

GIMNAZIJA IN SREDNJA KEMIJSKA ŠOLA RUŠE

KAJENJE NA GIMNAZIJI IN SREDNJI KEMIJSKI ŠOLI RUŠE

Seminarska naloga

Ruše, 14.12.2009
KAZALO

UVOD.....	3
Teoretični uvod.....	3
Zgodovina tobaka.....	3
Kratek povzetek zakona o kajenju.....	5
Statistike.....	7
Vpliv tobaka na zdravje.....	8
Od prve cigarete do navade.....	10
Kako se razvije kadilec.....	10
Kategorije kadilcev.....	11
Pasivno kajenje.....	11
OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA.....	12
HIPOTEZE.....	13
METODE RAZISKOVANJA.....	14
Opis vzorca raziskave.....	14
Opis merskih instrumentov.....	14
Statistična obdelava podatkov.....	15
REZULTATI ANKETE.....	15
UGOTOVITVE.....	16
REZULTATI PRIKAZANI V GRAFIKONIH.....	17
VIRI.....	24
PRILOGE.....	25

UVOD

"Kajenje naredi človeka neumnega, napravi ga nezmožnega, da bi mislil in pesnil... Kajenje je huda nevljudnost... to je nepriljudna nesramnost..." so besede znanega nemškega pesnika in naravoslovca J. W. Goethe-ja

TEORETIČNI UVOD

Pojmi, potrebni za lažje razumevanje tematike¹

Kajenje: Vdihavanje dima nekaterih rastlinskih izdelkov kot nasladil – npr. tobaka (cigareta, cigara, pipa).

Cigara: (šp.) Nasladilo iz paličasto zvitih listov tobaka; deli: polnilo, ovojni in krovni list.

Cigareta: (šp.,fr.) Nasladilo iz fino narezanega tobaka v paličasti obliki, zavitega v cigaretni papirček.

Tobak: (Nicotiana) Deloma industrijska in deloma okrasna rastlina; sadijo ga v severni, južni in srednji Ameriki, Aziji (Kitajska, Turčija), Afriki in na Balkanu; liste predelujejo v tobak za kajenje, njuhanje in žvečenje. Najvažnejša sestavina je nikotin. Tobak je prišel v Španijo leta 1550, v Francijo pa ga je prinesel Nicot leta 1560. Odkrije ga Kolumb pri Indijancih v srednji Ameriki.

Nikotin: Po Jeanu Nicotu (1530 – 1600), ki je prinesel tobak iz Portugalske v Francijo. Je brezbarvna, vodotopna spojina. V obliki soli nastopa v semenih in listih tobaka. Je močan strup, ki v majhnih količinah deluje pospešujoče, v velikih pa zavirajoče na možgane, dihanje, prebavo in delovanje srca.

ZGODOVINA TOBAKA²

Evropska zgodovina tobaka se začne z izkrcanjem Krištofa Kolumba leta 1492 na Guanahaniju, enemu od otokov blizu Kube. Med darili, ki jih je dobil - teh ni bilo malo - so mu domačini dali tudi nenavadne velike posušene liste neznane rastline.

Zanje so bili ti listi dragoceni in darilo je bilo znamenje spoštovanja.

Na otoku Kuai so Španci videli, kako so Indijanci te liste zvijali, prižigali zvitke in vdihovali dim. Rodrigo de Jerez, član družbe, ki je pristala na otoku Kuai, je postal prvi evropski kadilec in je prenesel navado v Španijo.

Domorodci so tobak uporabljali za »pitje« dima. Kadilna cev, v kateri so bila posušena zelišča je bila na eni strani prižgana, iz druge strani pa so sesali in vdihovali dim. Tako so se opijali, uspavali in se po drugi strani na ta način tudi zavarovali pred utrujenostjo.

V zahodni Evropi so poznali tobak šele od leta 1560, ko ga je Jean Nicot iz Amerike prinesel portugalski kraljici Katarini in ji poročal o čudoviti zdravilni moči te rastline Imeli so jo za rastlino, ki zdravi vse bolezni – »herba panacea«.

Njeno pravo ime - »herba nicotiana« je nastalo po imenu Nicot.

Razvado uživanja tobaka s kajenjem pipe je leta 1586 v Anglijo prinesel Sir Francis Drake. Tako je postalo kajenje pipe znak visoke angleške družbe.

---

¹Leksikon Cankarjeve založbe, 1998

² Fortič, 1987, Stergar, 1992

Evropejci s severa in juga se med seboj razlikujejo tudi po vrsti cigaret, ki jih najraje kadijo: na severu kade cigarete iz virdžinskega tobaka; medtem ko kadilcem na jugu in v Franciji bolj prijaajo cigarete polnjene s temnim tobakom

Vodne pipe in cigarete so najprej začeli kaditi v Turčiji, na Bližnjem vzhodu in kasneje na Balkanu.

V Španiji in na Portugalskem so zvečine kadili cigarete; na severu (zlasti v Angliji, Nemčiji in na Nizozemskem) pa pipe. Šele po stiku angleških vojakov s španskimi običaji v napoleonskih vojnah se je kajenje cigaret razširilo tudi med Angleži. Evropejci so se naučili kajenja cigaret od Turkov in Rusov leta 1854 med krimsko vojno. (Fortič, 1987: str. 3)

Prav cigareta je z možnostjo inhaliranja tobakovega dima omogočila množično uživanje tobaka.

Tistim, ki ob kajenju niso uživali se je zdela ta navada zoprna. Različnost in jakost njihovih naporov, da bi jo preprečili sta doživeli presenetljivo splošen neuspeh.

Angleški kralj Jakob I. je bil verjetno prvi vladar, ki je leta 1604 ožigosal kajenje kot priskutno družbeno navado.

O kajenju tobaka je zapisal, da je: »Navada, gnusna za oči, zoprna za nos, škodljiva možganom in nevarna pljučem, njegov smrdeči dim pa lahko primerjamo samo s čadom na dnu pekla.«

Evropske vlade so kolebale med dolžnostjo opozarjati na škodljivost kajenja in med prednostjo, da s tobačnim davkom krijejo del državnih izdatkov.

Vendar pa so ne glede na kraljevski odpor in pretirano ceno tobaka (veljal je toliko srebra, kolikor je tehtal) Angleži še naprej kadili.

Vladarji v drugih delih sveta so se še bolj trudili, da bi (v 17. stol.) imeli nadzor nad tobakom. Prvi carji iz družine Romanov so uvedli stroge kazni, med njimi javno bičanje in izgon v Sibirijo za tiste, ki so imeli, uživali ali prodajali tobak.

Ko je leta 1689 zavladal Peter Veliki, pa je postalo kajenje splošno priznana navada.

Tudi na Japonskem so kajenje tobaka sprva skušali prepovedati, potem pa je postal neločljivi del družabnega obreda.

Vse farmakološke in toksikološke raziskave (z razvojem kemije v začetku 19. stol. je bilo namreč možno natančneje preučevati strupene snovi v tobakovih listih), ki so ugotovile izredno strupenost nikotina, niso prav nič vplivale na porabo tobaka v 19. in v prvi polovici 20. stoletja .

V naslednjih stoletjih se je uporaba tobaka hitro večala in razvila se je tobačna industrija. Epidemično širjenje kajenja cigaret je najprej začelo osvajati moške in šele nekaj desetletij kasneje tudi ženske.

Za nekatere evropske dežele in tudi za Slovenijo, je šele prva svetovna vojna pomenila množično »šolanje« novih kadilcev cigaret, saj naj bi Avstroogrška vlada redno oskrbovala vojake na frontah s cigaretnimi zavojčki.

V letih 1930-1940 so se z nastankom filmske industrije pojavile prve reklame, ki so začele tobak prikazovati kot vir sofisticiranega užitka, povezanega z romantiko in seksualnostjo. V letu 1950 se pojavijo prve raziskave o tobaku. Deset let kasneje je ameriški kirurški oddelek izdal prvo poročilo o tem, da kajenje verjetno škoduje zdravju. Šele 17 let zatem je zdravniški koncilij odločil, da mora biti na vsaki škatlici cigaret opozorilo o njihovi škodljivosti za zdravje. Leta 1970 so v ZDA prepovedali oglaševanje cigaret. Takrat je delež kadilcev vidno upadel .

Glede na število prodanih cigaret pa je bil razviden porast števila težkih kadilcev.

KRATEK POVZETEK ZAKONA O KAJENJU³

1. člen

V Zakonu o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov (Uradni list RS, št. 17/06 - uradno prečiščeno besedilo) se v 2. členu za 9. točko doda nova 10. točka, ki se glasi:

»10. kadilnica pomeni tisti zaprt prostor, ki je fizično ločen od drugih zaprtih prostorov in posebej urejen izključno za kajenje.«.

2. člen

Besedilo prvega odstavka 3. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Javni prostori po tem zakonu so prostori, namenjeni dejavnostim na področju zdravstva, otroškega varstva, vzgoje in izobraževanja, socialnega varstva, prometa, javnega prevoza, trgovine, gostinstva in turizma, športa in rekreacije ter kulture.«.

3. člen

V 9. členu se v prvem odstavku besedili »Kajenje ubija.« in »Kajenje resno škoduje vam in ljudem okoli vas.« spremenita tako, da se glasita: »Kajenje ubija. Opustite kajenje: tel. št. xxxxxxxxx.« »Kajenje resno škoduje vam in ljudem okoli vas. Opustite kajenje: tel. št. xxxxxxxxx.«.

Za šestim odstavkom se doda sedmi odstavek, ki se glasi:

»Minister, pristojen za zdravje, določi telefonsko številko iz prvega odstavka tega člena in pogoje za delovanje službe na navedeni številki.«

4. člen

V 14. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Prepovedana je prodaja tobačnih izdelkov osebam, mlajšim od 18 let. Tobanih izdelkov ne smejo prodajati osebe, mlajše od 18 let.«.

Za četrtim odstavkom se doda peti odstavek, ki se glasi:

»Prepoved prodaje tobačnih izdelkov osebam, mlajšim od 18 let, mora biti v prodajalni tobačnih izdelkov objavljena na vidnem mestu.«.

5. člen

Besedilo 15. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Prodajalec sme od vsake osebe, ki kupuje tobačne izdelke in za katero domneva, da še ni stara 18 let, zahtevati, da izkaže svojo starost z javno listino. Če oseba to odkloni, se ji tobačnega izdelka ne sme prodati.«.

6. člen

Besedilo 16. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Prepovedano je kajenje v vseh zaprtih javnih in delovnih prostorih. Za zaprt javni ali delovni prostor se šteje prostor, ki ima streho in popolnoma zaprto več kot polovico površine pripadajočih sten. Kajenje je prepovedano tudi v prostorih, ki se po tem zakonu ne štejejo za zaprte prostore, če so del pripadajočih funkcionalnih zemljišč prostorov, kjer se opravlja dejavnost vzgoje in izobraževanja.

Ne glede na prejšnji odstavek, je kajenje dovoljeno:

- v posebej za kadilce določenih prostorih nastanitvenih obratov in drugih ponudnikov nočitev,
- v domovih za ostarele in zaporih v prostorih, ki niso namenjeni skupni rabi, kadar v njih bivajo samo kadilci,

---

³ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov (ZOUTI-C) Ur.l. RS, št. 60/2007

- v posebej za kadilce določenih prostorih v psihiatričnih bolnišnicah in v posebej za kadilce določenih prostorih drugih izvajalcev zdravstvene obravnave duševnih bolnikov,
- v kadilnicah.

Kadilnice niso dovoljene v prostorih, kjer se opravlja zdravstvena in vzgojno-izobraževalna dejavnost.

Spoštovanje prepovedi kajenja so dolžni zagotoviti lastnik, najemnik ali upravitelj prostorov, kjer je kajenje prepovedano.«.

7. člen

Besedilo 17. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Kadilnica mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- prostor mora biti urejen tako, da iz njega ni mogoč pretok s tobačnim dimom onesnaženega zraka v drug prostor,
- prostor ne sme biti namenjen prehodu v druge prostore in ne sme presegati več kot 20 odstotkov skupne površine javnega in/ali delovnega prostora,
- prostor mora biti namenjen izključno kajenju, strežba v prostoru ni dovoljena,
- v prostoru se ne sme uživati hrane in pijače.

Podrobnejše pogoje, ki jih mora izpolnjevati kadilnica, določi minister, pristojen za zdravje.«.

20. člen

»Nadzor nad izvajanjem zakona opravljajo Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije, Inšpektorat Republike Slovenije za delo, Tržni inšpektorat Republike Slovenije in Carinska uprava Republike Slovenije.

Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije opravlja nadzor nad:

- vsebnostjo katrana, nikotina in ogljikovega monoksida v cigaretah (6. člen);
- zagotavljanjem in spoštovanjem prepovedi kajenja v javnih prostorih iz 16. člena tega zakona;
- posamezniki, ki ne spoštujejo prepovedi kajenja v javnih prostorih iz 16. člena tega zakona;
- pogoji, ki jih morajo izpolnjevati kadilnice v zaprtih javnih prostorih (17. člen).

Če Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije ugotovi, da se tobačni izdelki proizvajajo in prodajajo v nasprotju s 6. členom tega zakona, z odločbo prepove proizvodnjo in prodajo tobačnih izdelkov ter odredi njihovo odstranitev iz proizvodnje in prodaje. Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

Inšpektorat Republike Slovenije za delo opravlja nadzor nad:

- zagotavljanjem in spoštovanjem prepovedi kajenja v delovnih prostorih iz 16. člena tega zakona;
- nad posamezniki, ki ne spoštujejo prepovedi kajenja v delovnih prostorih iz 16. člena tega zakona;
- pogoji, ki jih morajo izpolnjevati kadilnice v delovnih prostorih (17. člen).

Tržni inšpektorat Republike Slovenije opravlja nadzor nad:

- pogoji, ki jih morajo izpolnjevati tobak in tobačni izdelki (8., 9., 9.a, 9.b in 9.c člen);
- prepovedjo sponzoriranja in oglaševanja tobaka in tobačnih izdelkov (10. člen);
- oglaševanjem tobaka in tobačnih izdelkov v obliki in podobi zaščitene blagovne znamke
- prepovedjo prodaje tobačnih izdelkov osebam, mlajšim od 18 let, ter prepovedjo, da osebe, mlajše od 18 let, prodajajo tobačne izdelke (prvi odstavek 14. člena);
- objavo prepovedi prodaje tobačnih izdelkov osebam, mlajšim od 18 let (drugi odstavek 14. člena).

Če pristojni inšpekcijski organ ugotovi, da se tobačni izdelki prodajajo in proizvajajo v nasprotju z 8., 9., 9.a, 9.b in 9.c členom tega zakona, z odločbo prepove prodajo in

proizvodnjo tobačnih izdelkov ter odredi njihovo odstranitev iz proizvodnje in prodaje. Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

Če pristojni inšpekcijski organ ugotovi, da se tobak in tobačni izdelki sponzorirajo in oglašujejo v nasprotju z 10. členom tega zakona, tako sponzoriranje ali oglaševanje z odločbo prepove. Za izvršitev odločbe pristojni inšpekcijski organ odredi takojšnjo odstranitev oglasnega materiala na stroške pravne osebe oziroma posameznika, ki stori prekršek v zvezi z 10. členom tega zakona. Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

Če pristojni inšpekcijski organ ugotovi, da kadilnica ne izpolnjuje pogojev iz 17. člena tega zakona, z odločbo prepove uporabo kadilnice do odprave kršitve. Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

STATISTIKE

Opazovanja podkrepljujejo mnenje, da je uživanje tobaka postala najbolj množična narkomanija sodobnega časa z zelo majhnimi znaki zmanjševanja. Vsako leto zaradi posledic kajenja umre 3.500.000 ljudi po vsem svetu.

Napovedi kažejo, da se bo število žrtev bolezni, ki so povezane s kajenjem, povečalo na 10 milijonov letno med letoma 2020 in 2030. Od tega bo 7 milijonov žrtev iz dežel v razvoju.⁴

Po ocenah SZO je na svetu 1,1 milijarde kadilcev – okoli ena tretjina svetovnega prebivalstva nad 15 letom starosti. V celoti kadi na svetu približno 47% moških in 12% žensk. V deželah v razvoju kadi 48% moških in 7% žensk, medtem ko kadi v razvitih deželah 42% moških in 24% žensk.⁵

Za Slovenske razmere je odvisnost od tobaka (in alkohola) bolj množičen pojav kot odvisnost od ilegalnih drog.⁶

V Sloveniji pripisujemo kajenju okrog 3.500 smrti letno.

Po raziskavi časopisa Mladine (maj 1994), kadi pri nas kar tretjina prebivalcev. Med štirinajstim in štiridesetim letom kadi vsak drugi prebivalec, po štiridesetem vsak peti, po sedemdesetem pa le še vsak deseti.

Prav tako kadi več moških, čeprav njihovo število upada, raste pa število kadilk.

Raziskava o vzrokih kajenja je pokazala, da dve tretjini mladih začneta kaditi med 14. in 18. letom, ostala tretjina pa že prej.⁷

Med odraslimi je v Sloveniji iz leta v leto manj kadilcev – leta 1975 je kadilo 36% odraslih, leta 1994 pa le še 28%. Med mladimi je rednih kadilcev 19%; 17% pa jih je pokadilo svojo prvo cigareto pri 11-ih letih. Fantje pokadijo prvo cigareto prej kot dekleta.⁸

Rezultati raziskave⁹

Cigarete je v življenju že puskusilo 64,2 % fantov in 59,4 % deklet, redno pa jih kadi (najmanj eno cigareto na dan) 25,9 % fantov in 19,1 % deklet. »Težkih kadilcev« (več kot dvajset cigaret na dan) je skupaj 3,4 %.

V primerjavi z letom 1995, je v letu 1998 redno kadilo 3,4 % dijakov več. Tobak prehaja pogosteje v redno uporabo in je bolj pozitivno sprejet kot ilegalne droge, saj se tveganja povezana z njegovo uporabo ocenjujejo kot mnogo manjša (primerjava leto 1995 in 1998).

⁴ Tomori, 1998

⁵ Zdravstveno varstvo, 1997

⁶ Inštitut za varovanje zdravja RS, 1995

⁷ Pečjak, Mohorko, 1995

⁸ (Dogša, Schmidt, 1997)

⁹ Rezultati raziskave (leta 1998) o kajenju Ljubljanskih srednješolcev

V raziskavo je bilo zajetih 1.343 dijakov prvega letnika iz 27 ljubljanskih srednjih šol, kar je več kot 17% vseh vpisanih dijakov.«¹⁰

VPLIV TOBAKA NA ZDRAVJE

Ena od bolj tragičnih ugotovitev je, da tobak pomori več ljudi kot najhujše epidemije. Po svetu je na leto zaradi kajenja umrlo tri milijone ljudi - od 54 smrtnih žrtev (nesreče, bolezni, samomori) - jih je kar 25 povezanih s tobakom. (Ugotovljeno na svetovni konferenci o tobaku in zdravju, 10. 10.1994).¹¹

Tobak spada med tiste droge, ki nimajo nobene zdravilne vrednosti ali pa je le-ta majhna. Lahko je zelo škodljiv in povzroča odvisnost - in vendar je dostopen v prosti prodaji.¹²

Nikotin je brezbarvna, vodotopna spojina. Je močan strup, ki v majhnih količinah deluje pospešujoče, v velikih pa zavirajoče na možgane, dihanje, prebavo in delovanje srca.¹³

Nikotin ima torej lahko pomirjujoč učinek, lahko pa tudi kot stimulantus. Vedno povzroči določeno stopnjo odvisnosti, abstinenčna simptoma pa sta najpogosteje nemir in razdražljivost.¹⁴

Kajenje je med najpogostejšimi dejavniki tveganja pri raku na pljučih, grlu, žrelu, ustni votlini, požiralniku, trebušni slinavki, želodcu, ledvicah in sečnem mehurju, ki ga povzroči živčni strup nikotin. Povzroča kašelj, vnetje bronhijev in druge pljučne bolezni. Deluje na živčne celice in tako povzroči, da se iz njih v večji količini izločajo sestavine, znane pod imenom kateholamini in adrenalin, ki povzročajo krče žil v srcu in drugih organih ter pospešujejo delovanje srca.

Med kadilkami je neplodnost dva do trikrat večja kot med nekadilkami, kajenje med nosečnostjo pa ima mnoge negativne posledice za otroka. Zaradi zoženja žil je tako tudi povečana verjetnost srčne kapi.

Uživalci tobaka imajo prav tako več akutnih bolezni, kot so vročice, mrzlice in druge. Znaki akutne zastrupitve z nikotinom se kažejo z bruhanjem, glavobolom, vrtoglavico, bledico, tresenjem rok, izkašljevanjem sluzastega izmečka in splošno oslabeledostjo organizma; pogosto so prisotni pri prvem kajenju. Pojavijo se tudi čiri na želodcu in dvanajsterniku, boleče motnje ob menstruaciji, bolezenske spremembe na krvnih žilah in srcu, izguba apetita z motnjami v prebavi, posledična sterilnost ali spontani abortusi (splavi) pri kadilkah. Pri hudih zastrupitvah pa nastopi smrt zaradi ohromitve možganskega centra za dihanje in bitje srca.

Kronično zastrupljeni kadilci trpijo zaradi nespečnosti, zmanjšuje se jim ostrina vida in težje prepoznavajo barve, brez cigarete pa so zelo razdražljivi.¹⁵

Ugotovljeno je, da sta v tobačnem dimu škodljivi predvsem dve snovi:

- ogljikov monoksid - Zmanjšuje količino kisika, ki jo dobita srce in možgani in tako povečuje možnost srčne kapi; sodi k tistim sestavinam cigaretnega dima, ki že na nerojenega otroka vplivajo negativno (podpovprečna teža).
- katran - Vsebuje več sestavin med katerimi so mnoge karcinogene (snovi, ki povzročajo raka). Te povzročajo največ težav v ustih, grlu in pljučih. Draži sluznico dihal.¹⁶

¹⁰ Rezultati raziskave (leta 1998) o kajenju Ljubljanskih srednješolcev

¹¹ Pečjak, Mohorko, 1995

¹² Dogša, Schmidt, 1997

¹³ Leksikon Cankarjeve založbe, 1998

¹⁴ Inštitut za varovanje zdravja RS, 1995

¹⁵ Pečjak, Mohorko, 1995

¹⁶ Pečjak, Mohorko, 1995

Je suh, nerazredčen, brez nikotinski kondenzat dima, ki nastaja pri kajenju ¹⁷.

Katran obarva kadilčeve roke in zobe. ¹⁸

Poleg ogljikovega monoksida in katrana pa človeku škodi seveda tudi nikotin. Ta nam slabi vid, vpliva na avtonomni živčni sistem, ki pri kadilcu zbuja občutek užitka. Škodljivo vpliva na srce in žile, razgradi se v jetrih, izloča se skozi ledvice, draži sluznico želodca in črevesja in hromi funkcijo spolnih žlez.

Ko že omenjamo škodljivost kajenja za žile, ne smemo pozabiti, da je kajenje škodljivo za žile spodnjih okončin. Tam so žile močno občutljive za kvarne vplive tobakovega dima in skoraj ni kadilca, ki ne bi imel vsaj malo prizadetih žil na nogah, saj pospešuje poapnevanje žil.

Po vsem tem se nam zazdi, da ogljikov monoksid in nikotin neposredno ne uničujeta dihalnih organov, vendar pa vdihavanje tobačnega dima pusti vidnejše posledice na srcu in ožilju, kar pa je glavni vzrok za nastanek srčnega infarkta.

Posebno škodljivo je kajenje med nosečnostjo, saj ne kadi samo mati nosečnica, ampak z njo tudi otrok. Angleški in kanadski raziskovalci so odkrili, da je v dojenčkovi krvi (ko je še v maternici matere-kadilke) mnogo več ogljikovega monoksida, kot pri nosečnici, ki ne kadi. Cigareta je najbolj nevarna v prvih dneh mesečne nosečnosti, ko mati mnogokrat niti še ne ve, da je noseča. Takrat se otroku oblikujejo notranji organi in možgani. Posledica se pokažejo že v plodovi rasti in novorojenčkovi porodni teži (otroci kadilk se rodijo za 200 g lažji). Otroci mater-kadilk so do njihovega sedmega leta starosti slabše razviti kot njihovi vrstniki. Tako je prenehanje kajenja, ko že izvemo za nosečnost pozno, a vseeno priporočljivo.

S kajenjem bi zato morali prenehati tudi očetje, saj je pasivno kajenje prav tako ali celo bolj nevarno. Zaradi pasivnega kajenja tudi nekadilci obolevajo za posledicami nikotinskega strupa. Poleg glavobolov, ščemenja v očeh in slabosti, lahko pri nekadilcu pride do oslabitve psihomotorne dejavnosti. ¹⁹

Iz prižganega tobačnega izdelka se vijeta glavni in stranski tok dima. Glavni nastane na poti po prižganem tobačnem izdelku takrat, ko kadilec potegne dim. Izhod ima pri ustnem delu tobačnega izdelka. Stranski tok nastaja zaradi tlenja tobaka, ko je tobačni proizvod prižgan; vije se v zrak.

Čeprav se stranski tok dima v zraku razredči, kadilec pa vdihne glavni tok skoraj nerazredčen, so za stranski tok tobačnega dima ugotovili, da vsebuje večje količine identificiranih karcinogenov kot glavni tok dima. ²⁰

Kajenje tobaka torej ne predstavlja le tveganja za osebo, ki kadi, ampak tudi za osebe, ki so v istem prostoru in so izpostavljene neprostoovoljnemu (pasivnemu) kajenju. ²¹

»Brezdimni tobak« se uživa skozi usta in nos. Gre za tobak za njuhanje in žvečenje. Je zmes sestavin, ki jih tobak že vsebuje in tistih, ki so mu dodane z obdelovanjem, žetvijo in predelavo (nikelj, arzenik, krom).

Uporaba »brezdimnega tobaka« je povezana z večjo incidenco oralnega raka, obzobnih bolezni, ... ²²

Raziskovalci so na srečo kadilcev odkrili, da, začne organizem po prenehanju kajenja sam popravljati škodo. ²³

---

¹⁷ Uradni list RS, 1996

¹⁸ Dogša, Schmidt, 1997

¹⁹ Pečjak, Mohorko, 1995

²⁰ Stergar, 1992

²¹ Tomori, 1998

²² Stergar, 1992

²³ Pečjak, Mohorko, 1995

OD PRVE CIGARETE DO NAVADE²⁴

Kljub temu, da se 90% mladoletnikov zaveda slabosti kajenja, začne večina ljudi kaditi že v adolescenci. To je težko obdobje, ko center dejavnosti ni več družina ampak vrstniki. Odločilni za začetek kajenja v tem obdobju so predvsem socialni vpliv, modelno učenje in pa odvisnost ali neodvisnost od vrstnikov. Študije so pokazale, da ljudje v času adolescence, pogosto začnejo kaditi, če to počnejo tudi njihovi starši ali vrstniki. Tako najraje kadijo v družbi sebi enakih. To tudi dokazuje odvisnost od skupine.

V večini primerov adolescentom pomeni kajenje neodvisnost od avtoritete. Menijo, da jim cigareta v ustih daje privlačno podobo samega sebe. Kar 80% ljudi od vseh, ki poiskusijo cigareto postane kadilcev.

Seveda pride zelo kmalu do posledic kot so kratka sapa, zaudarjanje oblek in tudi človeka samega, vendar to mladostnike ne zaustavi. Pomembno jim je le to, da pripadajo skupini in nasprotujejo avtoriteti. To se pojavi predvsem pri mladostnikih, ki jim v šoli ne gre ravno najbolje in za svoj življenjski slog niso nagrajeni.

KAKO SE RAZVIJE KADILEC

Proces razvoja nekadilca v kadilca poteka v 4 fazah:

1. priprava
2. uvodna faza (inicijacija) /eksperimentiranje
3. privajanje
4. vzdrževanje, odvisnost

Priprava včasih vodi do prve cigarete (inicijacija) , temu sledi večkratno eksperimentiranje. Če je le-to dovolj pogosto, se navada utrdi (privajanje) in zaradi vrste procesov, ki utrjujejo odvisnost nato vzdržuje.²⁵

Nikotin pospeši srčni utrip in povzroči, da ima kadilec hitrejše reakcije in več energije. Ti učinki pa ne trajajo dolgo. Sledi utrujenost in potreba po novi cigareti. Sčasoma kadilec razvije povišano toleranco za nikotin in povečuje količino tobaka, ki ga potrebuje. Tako se iz občasnih razvijejo redni/težki kadilci.

Kajenje ni le navada, ima značilnosti prave odvisnosti, ker je nikotin droga. Povzroča telesno in duševno odvisnost.²⁶

Vpliv kajenja na človeka je odvisen tudi od njegove osebnosti. Visoko ekstravertne osebe doživljajo nikotin kot stimulant, introvertne pa kadijo zaradi navade.²⁷

KATEGORIJE KADILCEV²⁸

Tomkins in Ikard sta s pomočjo vprašalnika kategorizirala kadilce. Razvrstila sta jih v štiri kategorije. Vendar pa se lahko te kategorije tudi prekrivajo.

---

²⁴ Pečjak, Mohorko, 1995

²⁵ Stergar, 1992

²⁶ Dogša, Schmidt, 1997

²⁷ Pečjak, Mohorko, 1995

²⁸ Pečjak, Mohorko 1995

1. kategorija: Kadilci zaradi užitka

Ti kadijo le zaradi sprostitve, uživanja in ugodja. Odvajanje od cigaret si lahko omislijo le tako, da si poiščejo nadomestilo za to ugodje. Za nekatere je to nadomestilo hrana, umetnost, za druge pa kaj drugega.

2. kategorija: Kadilci zaradi zmanjšanja napetosti

Marsikdo začne kaditi zaradi tega, ker je živčen ali napet. Tako s kajenjem zmanjšujejo občutek napetosti in tesnobe. Lažje se odvajajo od cigaret, če se začnejo ukvarjati s kakšno sprostitveno tehniko.

3. kategorija: Kadilci zaradi navade

Vsi ti so najprej pripadali prvi ali drugi skupini, sedaj pa že kadijo iz navade. Včasih se prižgane cigarete niti ne zavedajo. Za odvajanje pa največkrat potrebujejo »žvečilne gumije« in zaposlitev rok (hobi).

4. kategorija: Odvisni kadilci

Ti so le psihično odvisni saj kadijo le, da bi vplivali na centralni živčni sistem. Tudi ti so bili sprva kadilci iz prve ali druge skupine. Odvajanje od kajenja pa lahko ublažijo z nikotinskimi nadomestki.

PASIVNO KAJENJE

Pri »pasivnem kajenju«, ki so mu izpostavljeni nekadilci, gre predvsem za to, da se taki ljudje čutijo ovirane v svojem ugodju. Poleg neprijetnosti kot so glavobol, ščemenje v očeh in slabosti, lahko pri nekadilcih oslabi tudi psihomotorna dejavnost. Pasivno kajenje pa je škodljivo za tistega, ki stalno živi v neposredni bližini kadilca (to so ponavadi otroci in partnerji).

Zaradi »pasivnega« kajenja tudi nekadilci obolevajo za posledicami tobakovega dima. Posebej pa »pasivno kajenje« škoduje astmatikom in srčnim bolnikom.²⁹

Danes večina ljudi preživlja svoj čas v zaprtem delovnem in bivalnem okolju, na splošno preživijo ljudje znotraj stavb več kot 90% svojega časa.

Pasivno kajenje definiramo kot izpostavljenost nekadilcev tobačnemu dimu v okolju zaprtega prostora. Sorodni izrazi, ki se še uporabljajo za pojav vdihovanja tobačnega dima drugih ljudi so še posredno kajenje, neprostoVOLjno kajenje ali izpostavljenost tobačnemu dimu iz okolja. Tobačni dim iz okolja prihaja iz dveh virov: iz glavnega in stranskega dima. Glavni dim je kompleksna mešanica, ki jo kadilec vdihne, filtrira v pljučih in izdihne. Stranski dim pa je aerosol, ki izpuhne neposredno v okolico s prižganega konca tlečega tobačnega proizvoda. Izpostavljenost tobačnemu dimu iz okolja je zelo razširjen problem, do katerega prihaja v vseh situacijah vsakdanjega življenja: doma, pri delu in v šoli, v sredstvih javnega transporta, v restavracijah in bifejih.

---

²⁹ Fortič, 1987

OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

Za seminarsko nalogo z naslovom »Kajenje med mladimi« sem se odločila, ker sem tako dobila možnost raziskati to področje, ki ga ne poznam, saj sama nisem kadilka. Vedno sem se spraševala, zakaj sploh kadimo cigarete, kaj je v njih tako pozitivnega in zakaj vztrajamo s cigaretami, ko smo vendar vedno bolj ozaveščeni o slabih vplivih kajenja na zdravje.

V tej seminarski nalogi sem se osredotočila na mladostnike, predvsem na dijake Gimnazije in srednje kemijske šole Ruše. S pomočjo ankete sem poskusila ugotoviti ali se število mladih kadilcev povečuje, ali kadi več fantov ali deklet, kdaj so začeli kaditi, zakaj sploh kadijo in poskusila sem določiti delež kadilcev na GSKŠ Ruše, med tretjimi in četrtnimi letniki programov, katere sem zajela v raziskavo, rezultate pa sem ponazorila z grafikoni. Zanimali so me tudi njihovi razlogi za kajenje oz. zakaj so začeli kaditi. Prav tako bom poskusila ugotoviti koliko cigaret dnevno pokadijo, ali tudi njihovi starši kadijo itd. Anketirane kadilce sem tudi izprašala ali se imajo za odvisne od nikotina.

In zakaj je kajenje sploh problem? Kajenje škoduje skoraj vsakemu telesnemu organu, povzroča več kot 50 bolezni, od katerih je 20 smrtnih, in je na svetu vodilni vzrok za prezgodnje smrti. Ogroženi so tudi nekadilci, saj se s pasivnim kajenjem povečujejo tveganje za koronarno bolezen srca, obolenosti za astmo ter drugimi boleznimi dihal ter obolenosti z drugimi resnimi boleznimi. Pasivnemu kajenju je redno izpostavljenih 700 milijonov otrok – skoraj polovica vseh otrok na svetu. S kajenjem so poleg učinkov na zdravje povezani tudi socialni in ekonomski stroški. Svetovna zdravstvena organizacija ocenjuje, da bodo globalni letni stroški zdravljenja bolezni, povezanih s kajenjem, do leta 2010 znašali približno 407 milijard evrov. Ne samo, da vsak kadilec, ki opusti kajenje, prihrani lepo vsoto denarja, tudi v družbenem pogledu je kajenje veliko finančno breme. Mnogi so prepričani, da kadilci s porabo tobaka in z njim povezanim davkom prinašajo dobiček v državno blagajno. Resnica je ravno nasprotna, izračuni so pokazali, da stroški, povezani z uporabo tobačnih izdelkov, nekajkrat presegajo domnevne finančne koristi.

A prenehati ni preprosto, saj gre za zasvojenost z nikotinom. O tem pričajo podatki, da 70 % kadilcev si želi odvaditi kajenja, 30 % poskuša prenehati, brez pomoči jih uspe 2-3 %.

Gre torej za odvisnost. Odvisnost pomeni, in je za to seminarsko pomembnega vidika, da je človek z nečim zasvojen, rad bi prenehal, a zaradi zasvojenosti ne more. Te zasvojenosti lahko povzročajo velike frustracije.

HIPOTEZE

Zastavljene hipoteze temeljijo na mojem predznanju o kajenju in o mojem zanimanju

1. Predpostavljam, da kadi več fantov kot punc,
2. Predpostavljam, da je v družinah kadilskih otrok vsaj eden od staršev kadilec,
3. Predpostavljam, da so kadilci prvič poskusili kaditi že v osnovni šoli,
4. Predpostavljam, da so kadilci začeli kaditi zaradi radovednosti,
5. Predpostavljam, da so kadilci potem ko so začeli kaditi bili bolj ali enako sprejeti v družbo,
6. Predpostavljam, da kadilci pokadijo na dan 5-10 cigaret,
7. Predpostavljam, da kadilci pokadijo največ cigaret zvečer v družbi,
8. Predpostavljam, da kadilci težko dlje časa zdržijo v zaprtih prostorih brez cigarete,
9. Predpostavljam, da kadilci zase mislijo da niso odvisni od nikotina,
10. Predpostavljam, da zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov ni vplival na kadilce

METODE RAZISKOVANJA

OPIS VZORCA RAZISKAVE

Pri svojem raziskovalnem delu sem uporabila dve metodi družboslovnega raziskovanja:

- Analizo dokumentov in literature
- Metodo spraševanja z vprašalnikom (anketa)

Zastavljene predpostavke sem potrdila ali ovrgla s pomočjo ankete in s pomočjo analize dokumentov.

V raziskavo sem zajela dijake, ki kadijo v vseh tretjih in četrth letnikih programov kemijski tehnik, farmacevtski tehnik in gimnazija. Pridobljene podatke sem prikazala tudi v obliki grafikonov.

Metode spraševanja (v mojem primeru anketa) so pogosto uporabljene v sociološkem raziskovanju, saj omogočajo kvantitativno obdelavo podatkov. Prednost ankete je ta, da lahko v krajšem času pridobimo večjo količino podatkov, pa tudi finančni stroški so nižji kot pri nekaterih drugih metodah. Kot pa sem že prej omenila, so nekatere slabosti, kot na primer verodostojnost odgovorov anketiranih, vpliv raziskovalca itd. Težava o relevantnosti mojega anketnega vprašalnika je v tem, da je na Gimnaziji Ruše med tretjimi in četrthimi letniki večji delež deklet kot fantov, da dijaki morda niso odgovarjali iskreno, čeprav je bil vprašalnik anonimen. Rezultati, ki sem jih dobila so reprezentativni, a le za Gimnazijo Ruše. Če bi hoteli dobiti popolnoma reprezentativne rezultate, bi morali izprašati dijake iz večine srednjih šol po Sloveniji, saj bi rezultati verjetno variirali od šole do šole.

Z analizo dokumentov nisem imela problemov, saj je kajenje dokaj razširjena tema. Na vsakem koraku lahko zasledimo diskusije o kajenju, prav tako ne manjka raznih knjig, publikacij in člankov. Statistiko sem našla na spletni strani Inštituta za varovanje zdravja in Statističnem uradu Slovenije, kajti te statistike so novejše, verodostojne in za mojo seminarsko nalogo tako bolj relevantne. Izbrane dokumente oz. knjige in publikacije, ter statistiko na spletnih straneh (glej literaturo), sem sistematično pregledala in v seminarski nalogi podala najpomembnejše podatke in informacije.

Pri analizi dokumentov moramo paziti na verodostojnost dokumentov, upoštevati moramo dejavnike, ki lahko vplivajo na določen način zapisa, lahko nastane problem interpretacije. Glede na to, da je večina informacij in podatkov v moji seminarski nalogi iz neosebni virov, so le-ti pristni oz. verodostojni. Prednost analize dokumentov je ta, da omogoča študij posameznega procesa oziroma pojava v daljšem časovnem obdobju, primerjanje zelo različnih skupin ljudi, ponujajo bogate informacije o življenju posameznikov itd.

OPIS MERSKIH INSTRUMENTOV

Podatke sem zbrala s pomočjo vprašalnika oz. ankete (glej prilogo). Zajema 13 vprašanj z navedenimi možnimi odgovori, na katera so dijaki odgovarjali z obkroževanjem. Zaradi lažje obdelave podatkov so bila vprašanja zaprtega tipa. Teh 13 vprašanj je strnjenih v štiri sklope. V prvem sklopu dobim informacije ali so anketirani moškega ali ženskega spola, kateri letnik obiskuje in posredno njihovo približno starost. Drugi sklop je namenjen ugotavljanju kdaj in zakaj je oseba začela kaditi, koliko cigaret pokadijo dnevno in ali so njihovi starši kadilci. Tretji sklop je namenjen informacijam ali jim je težko zdržati brez cigaret in če je nov zakon o kajenju mogoče vplival na njihov odnos do cigaret.

Vprašalnik je bil anonimen, zato so dijaki nanj lahko odgovarjali brez zadrege in bolj odkrito.

STATISTIČNA OBDELAVA PODATKOV

Pri obdelavi podatkov sem si pomagala z osebnim računalnikom. Uporabila sem računalniški program Microsoft Word za tipkano besedilo in Microsoft Excel za izdelavo grafikonov.

REZULTATI ANKETE

Rezultati ankete na Gimnaziji in srednji kemijski šoli Ruše so prikazali naslednje rezultate:

1. Izmed 32 anketiranih med tretjimi in četrtnimi letniki je kar 21 je kadilk, 11 pa je kadilcev. Od vseh 32 kadilcev zajetih v raziskavo je takih, ki kadijo redno 24, ostalih 8 pa le občasno. Največ dijakov ki kadijo je programu gimnazija, kar 14, v programu farmacevtski tehnik jih kadi 12 v programu kemijski tehnik pa jih kadi 6. Kot sem že prej omenila, sem anketo razdelila med dijake kjer prevladujejo punce. Če bi hotela dobiti prave rezultate bi morala razdeliti anketo med vse dijake, ki kadijo v vseh razredih in potem število teh dijakov deliti z vsemi dijaki, da bi dobili natančen odstotek. Če to povežem z vprašanjem št. 12 ugotovimo, da se kljub rednemu kajenju ne počutijo odvisni od nikotina
2. Pri petih dijakih kadita oba starša, pri treh kadi samo mama in prav tako pri treh samo oče, pri enaindvajsetih pa noben. Problem se pojavi, ker ne vemo ali so njihovi starši kdaj kadili. Če pa vzamemo te rezultate kot relevantne pa ugotovimo, da mladi dejansko ne posnemajo svojih staršev v tako veliki meri, kot sem to predvidevala oz. predpostavljala.
3. 26 kadilcev in kadilk je začelo kaditi v osnovni šoli, ostali pa v prvem (5) in en v drugem letniku. Presenetljivi del tega rezultata je ta, da je dejansko 20 kadilcev začelo kaditi v osnovni šoli, to torej priča o problematiki kajenja že v osnovnih šolah. Ravno ta leta (torej 14., 15., 16.) je obdobje največjega uporništva in dokazovanja o čemer sem pisala v prejšnjih poglavjih. Torej je res, da večina dijakov na Gimnaziji Ruše začne kaditi v osnovni šoli in od tedaj jih redno kadi 15.
4. Iz radovednosti je začelo kaditi 12 dijakov, zaradi občutka odraslosti le en, zaradi tega ker tudi vrstniki kadijo jih je začelo kaditi 11, in trije ne vedo zakaj so začeli kaditi. Zanimivo bi bilo izvedeti, zakaj je radovednost tista, ki povede človeka v odvisnost od nikotina in ali so potešili svojo radovednost s tem, ko so poskusili svojo prvo cigareto.
5. Dijake, ki so začeli kaditi so v družbi po večini sprejeli enako (24), bolj so začeli sprejemati 3 dijake, saj se s tem ko kadimo lažje približamo ljudem in navežemo stik z njimi, 5 dijakov pa njihova družba zaradi kajenja ni sprejela.
6. Sedemnajst dijakov pokadi od pet do deset cigaret na dan, štirje dijaki pokadijo od deset do petnajst cigaret dnevno, od petnajst do dvajset cigaret dnevno pokadijo prav tako štirje dijaki in več kot dvajset cigaret dnevno pokadi 7 dijakov. Največ pokadijo dijaki četrtnih letnikov. Seveda se tukaj zelo očitno opazi poraba cigaret z leti kajenja oz. odvisnosti.

7. Največ cigaret dijaki (16) pokadijo zvečer v družbi, 9 dijakov največ cigaret pokadi med odmori, trije dijaki pa največ cigaret pokadijo v popoldanskem času in dva pokadita največ cigaret med vikendi.
8. V zaprtih prostorih kjer se ne sme kaditi kot so npr. cerkev, knjižnica, kino dvorana itd. težko zdrži brez cigarete 8 dijakov, kar kaže na zelo visoko odvisnost od nikotina, ostalih 24 pa lažje zdrži v zaprtih prostorih dlje časa brez cigarete.
9. Od 32 dijakov se jih 22 ne počuti odvisnega od nikotina, 8 pa jih je priznalo, da so odvisni od nikotina. Spet se opazi, da so »izkušenejši« kadilci tisti, ki priznavajo, da so odvisni. Zanimivo je to, da očitno mora preteči nekaj kadilskih let, da kadilec prepozna svoj problem kajenja in se sprijazni s tem, da je odvisen od nikotina.

UGOTOVITVE

Sodeč po moji prvi predpostavki kadi več fantov kot deklet. Ta predpostavka je rahlo problematična, saj je po statistikah omenjenih v šestem poglavju več moških, ki kadi. Anketa priča, da je na Gimnaziji Ruše več deklet, ki so kadilke, kot fantov. To pa je verjetno posledica tega, da je večji delež deklet kot fantov, ki obiskujejo Gimnazijo Ruše. Splošno gledano je več kadilcev kot kadilk, torej kljub anketi to predpostavko potrjujem s statistiko. Omenjena statistika je zanesljiva in verodostojna, tako, da ne vidim problema s strani potrditve predpostavke. V primeru, da bi hoteli sami narediti raziskavo, katere namen bi bil neposredna potrditev ali ovrženje moje predpostavke, bi morali izvesti obsežno ankete – telefonsko, ankete bi lahko poslali na dom z možnostjo brezplačnega pošiljanja anket nazaj ipd. Seveda se pri vseh anketah pojavljajo določeni problemi, ki sem jih že omenila

Da začnejo mladi kaditi v osnovni šoli potrjuje anketa. To potrjujejo tudi teoretični del seminarske naloge. To predpostavko zatorej potrjujem. Ta ugotovitev dejansko pomeni, da kadilci začnejo kaditi v adolescenci, prehoda iz otroštva v odraslost (fizično). Ta ugotovitev kaže na to, da obstaja problem na tem področju.

Predpostavljala sem tudi, da so kadilci povečini otroki kadilskih staršev. Dijaki Gimnazije Ruše pri tej temi ostajajo nevtralni, saj ni kvantitativne razlike med dijaki, ki imajo kadilske ali nekadilske starše. Teorija in statistika pričata o tem, da so otroci kadilskih staršev tisti, ki ponavadi kadijo. Glavni vzrok za to, bi naj bilo modelno učenje.

Kljub temu pa ne smemo pozabiti, da je vseeno ostalih 21 nima kadilskih staršev. In na podlagi rezultatov ankete ne morem trditi, da dijaki jemljejo vzor kajenja po svojih starših. Seveda se pojavi vprašanje ali so nekadilski starši v dijakovi primarni socializaciji kadili, ali so pred kratkim nehali kaditi itd. To so vprašanja, ki bi morala biti vključena v anketo

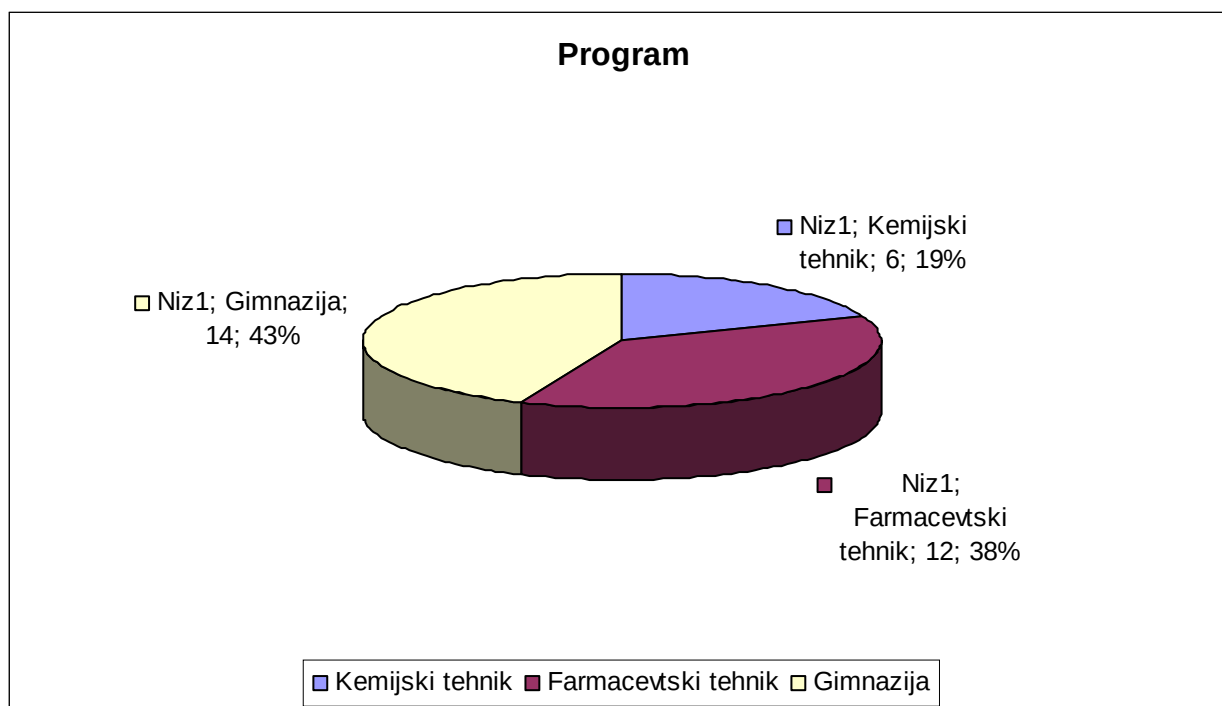
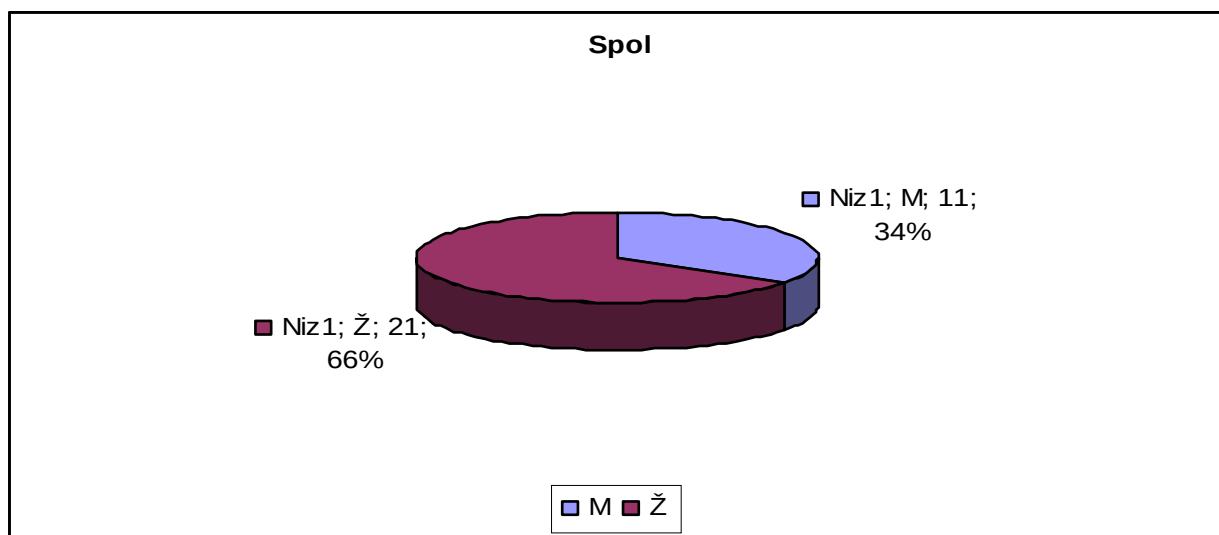
. Če bi nadaljevali vprašanja v tej smeri, bi dobili dosti bolj natančne podatke o tem ali dejansko obstaja kakšna povezava med starši, ki kadijo in dijaki, ki kadijo ali ne kadijo.

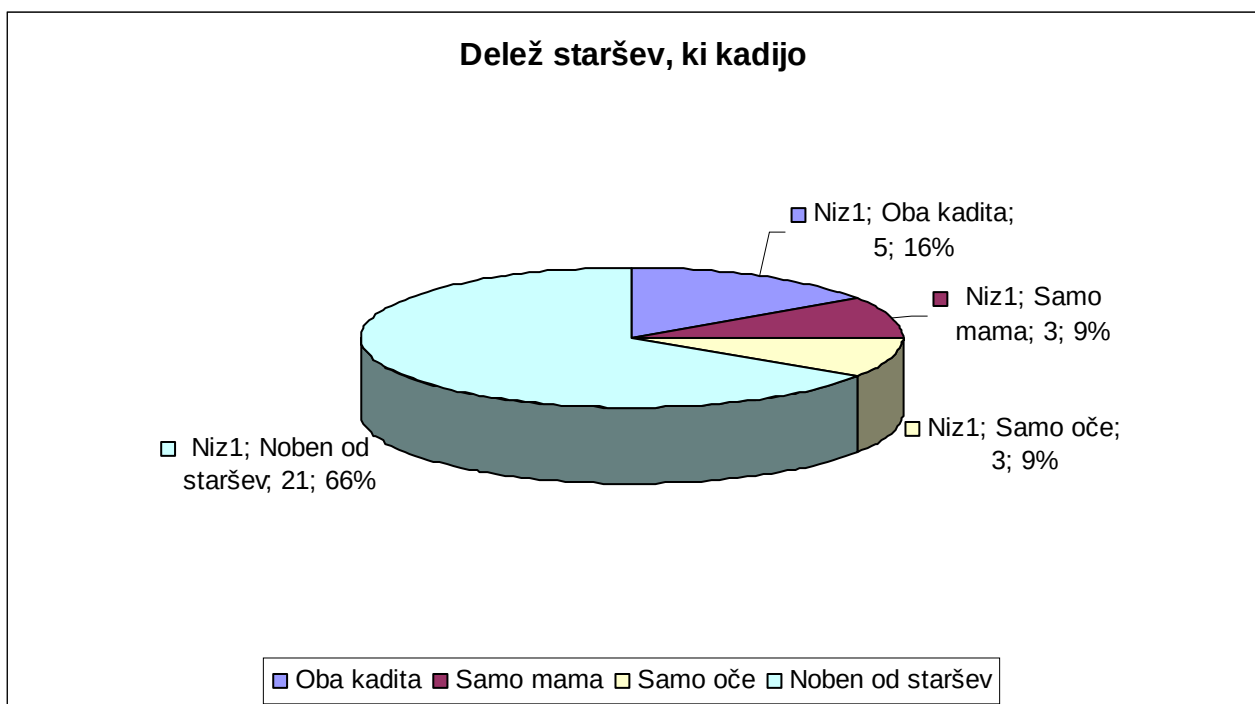
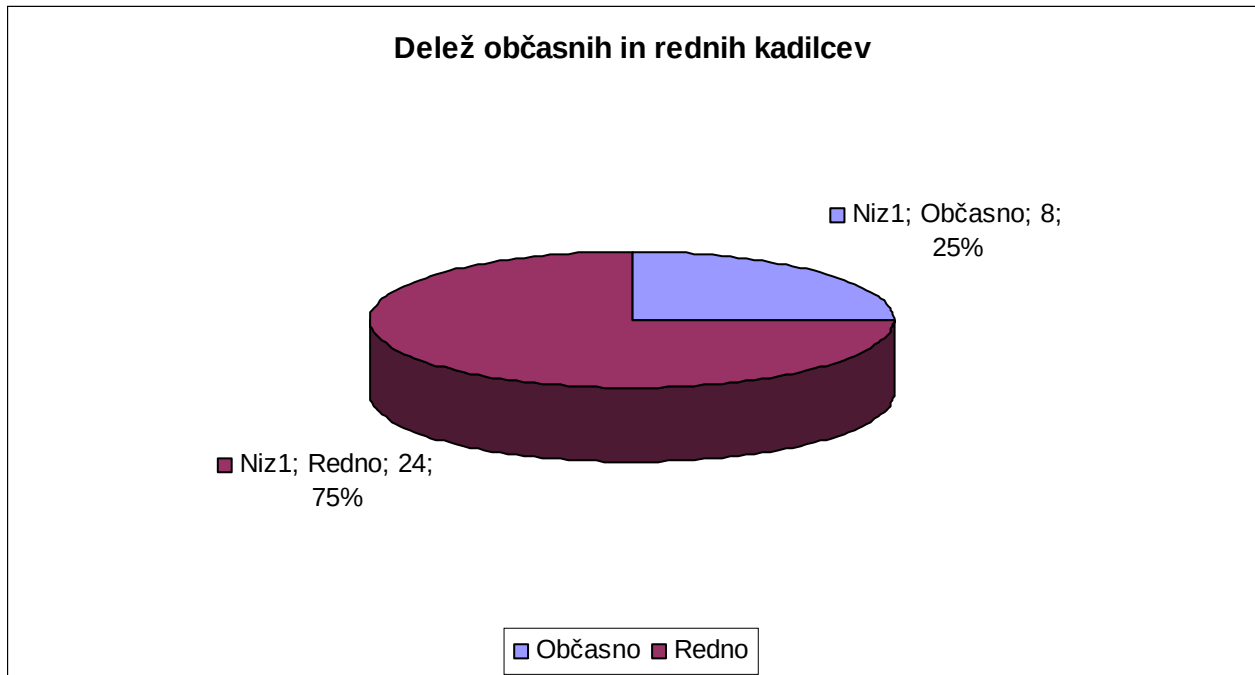
REZULTATI PRIKAZANI V GRAFIKONIH

Prvi dve vprašanji sta spraševali po spolu in razredu oz. letniku.

Na vprašalnik je skupno odgovorilo 30 dijakov, od tega 11 fantov in 21 deklet – iz programa kemijskega tehnik 6 dijakov, iz programa farmacevtski tehnik 12 dijakov in iz programa gimnazija 14 dijakov. V anketo sem vključila le tretje in četrte letnike naštetih programov

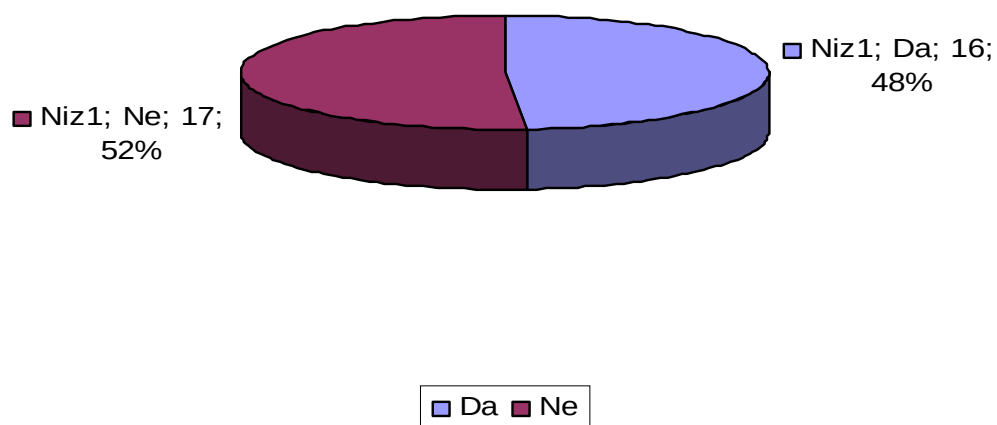

V naslednjih vprašanjih me je zanimalo kakšen delež je rednih in kakšen delež je občasnih kadilcev, ali njihovi starši kadijo, kdaj so prvič poskusili kaditi in če od tedaj redno kadijo.

Prvi poskus kajenja

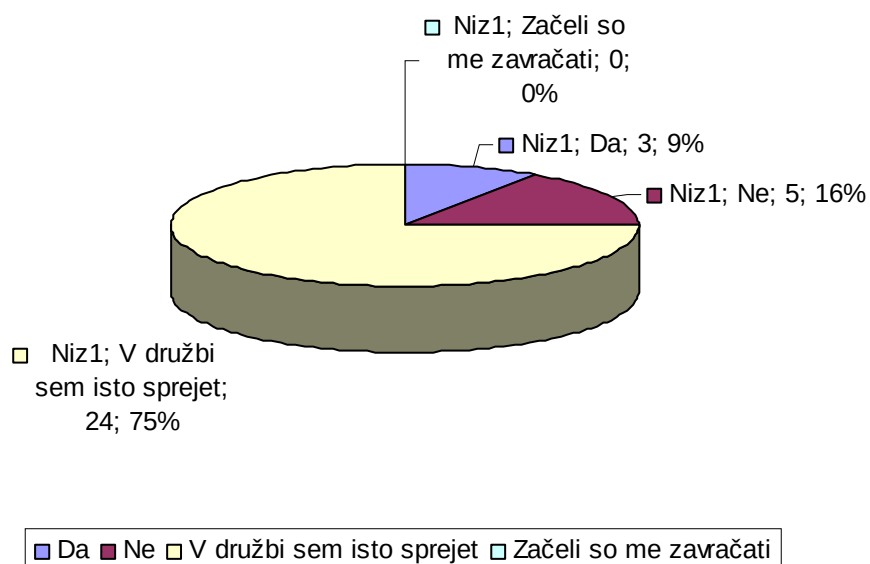
Ali od prvega poskusa kajenja, redno kadiš?

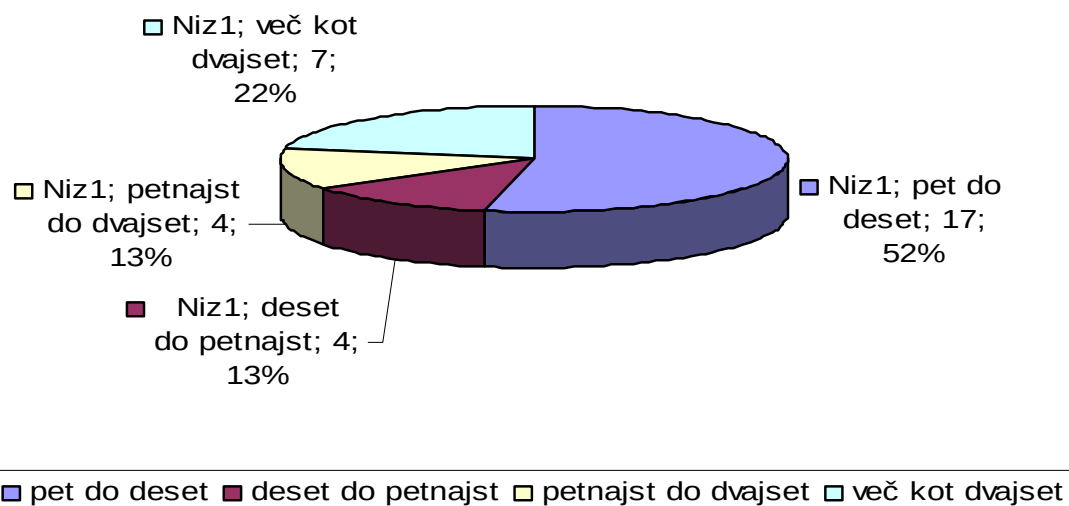
Nato me je zanimal vzrok zakaj so kadilci začeli kaditi. ali so jih v družbi zaradi tega začeli bolj sprejemati ter koliko cigaret dnevno pokadijo in kje jih pokadijo največ.

Vzrok kajenja

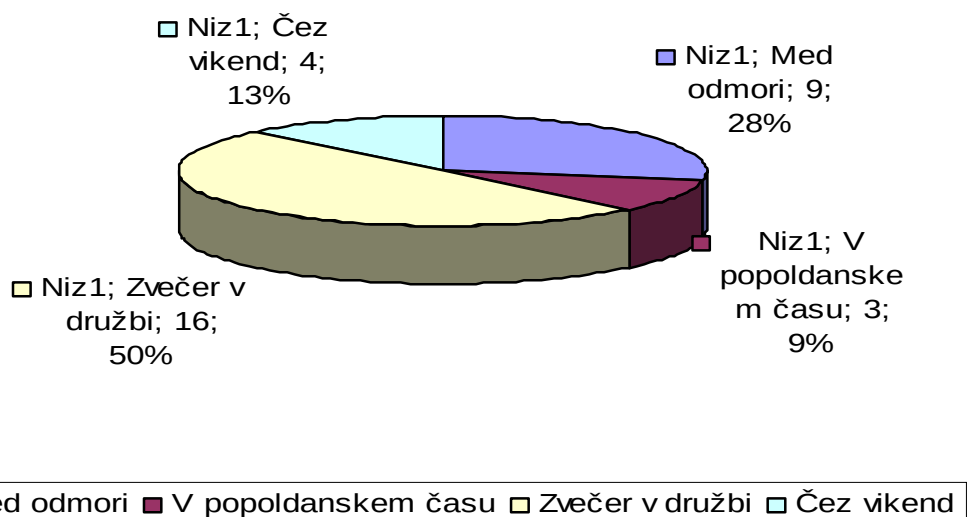
Sprejemanje zaradi kajenje v družbi

Dnevno pokajene cigarete

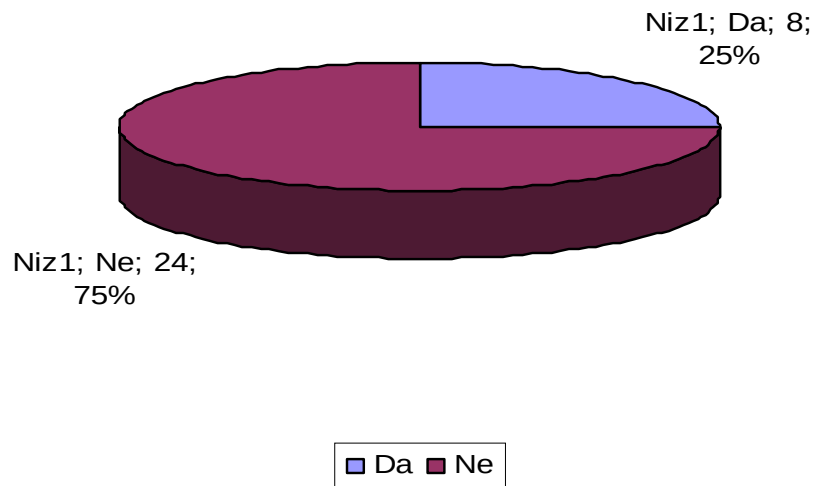

Kje pokadijo največ cigaret

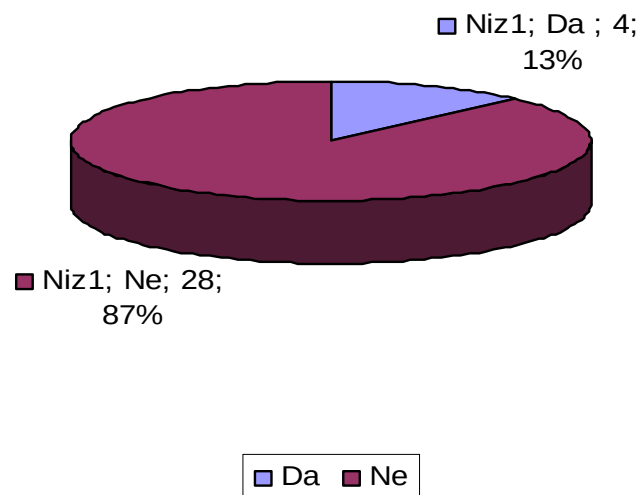

Nato me je zanimalo ali je dijakom ki kadijo težje zdržati v prostorih kjer se ne sme kaditi dlje časa ali zase mislijo da so odvisni od nikotina in če je novi kadilski zakon vplival na njih.

Ali lahko zdržijo v prostorih dlje brez cigarete

Ali je kadilski zakon vplival na kadilce

VIRI

1. **Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije:** Odziv družbe na probleme alkohola in drugih drog; Alkohol, tobak in druge droge v Sloveniji (1995)
2. **Bojan Dekleva:** Droge med srednješolsko mladino v Ljubljani (1998)
3. **Bojan Dekleva:** Tobak, alkohol in druge droge med srednješolsko mladino v Ljubljani v letu 1998 (september) - zaključno poročilo raziskovalne naloge (prvi zvezek); (1998) Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani
4. **Zavod za šolstvo Republike Slovenije:** Kajenje, alkohol, opijati; Zavod za šolstvo Republike Slovenije. (1996)
5. **Jernej Pečjak, Damjana Mohorko:** Zbogom cigareta: Priročnik o tem, kako postanete in ostanete nekadilec. Ljubljana: samozaložba (1995)
6. **Uradni list Republike Slovenije:** Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov (ZOUTI)
7. **Bojan Fortič:** Cigareta – naslada in zlo (1987)
8. **Irena Dogša, Ignac Schmidt:** Droge? Ne, hvala! Zavod Republike Slovenije za šolstvo; (1997)
9. **Dr. J. Wayne McFarland – Elman J.Folkenberg:** Kako prenehati kaditi v petih dneh; 1998
10. **Zdravstveno varstvo;** 1997, št. 5,6; letnik 36
11. **Martina Tomori, Eva Stergar, Bojana Pinter, Maja Makovec, Siniša Stikovič:** Dejavniki tveganja pri slovenskih srednješolcih (1998)
12. **Eva Stergar:** Problem kajenja pri mladostnikih (Zloraba drog); Seminar o delu z mladostniki v organizaciji psihiatrične službe za mladostnike in oddelka za mladostnike univerzitetne psihiatrične klinike ter Cankarjevega doma (1992)
13. **Zavod RS za šolstvo:** Sociologija – gradivo za srednje šole, 1997 (str.77)
14. **Petz Boris:** Osnovne statističke metode za nematematičare, 1985
15. **Verbinc France:** Slovar tujk; 1982 (CZ)

PRILOGE

ANKETA

Pozdravljen/a,
sem Jasmina Heric, dijakinja 4. letnika programa kemijski tehnik in pri predmetu sociologija delam raziskovalno nalogo na temo, »Kajenje na Gimnaziji in srednji kemijski šoli Ruše.«
Anketa je anonimna, zato prosim, da na odgovore odgovoriš iskreno. Že vnaprej se ti zahvaljujem za sodelovanje.

1. Spol:

- a) M
- b) Ž

2. Kateri program obiskuješ?

- a) Kemijski tehnik
- b) Farmaceutski tehnik
- c) Gimnazija

3. Ali kadiš?

- a) Redno
- b) Občasno

4. Ali tvoji starši kadijo?

- a) Oba kadita
- b) Kadi samo mama
- c) Kadi samo oče
- d) Ne kadi noben od staršev

5. Kdaj si prvič poskusil kaditi?

- a) V osnovni šoli
- b) V prvem letniku
- c) V drugem letniku
- d) V tretjem letniku
- e) V četrtem letniku

6. Ali od tedaj redno kadiš?

- a) Da
- b) Ne

7. Zakaj si začel kaditi?

- a) Iz radovednosti
- b) Zaradi občutka odraslosti
- c) Ker tudi vrstniki kadijo
- d) Ker tudi starši kadijo
- e) _____

8. So te v družbi začeli bolj sprejemati zaradi kajenja?

- a) Da
- b) Ne
- c) V družbi sem isto sprejet
- d) Začeli so me zavračati

9. Koliko cigaret dnevno pokadiš?

- a) 5 -10
- b) 10 - 15
- c) 15 - 20
- d) več kot 20

10. Kje pokadiš največ cigaret?

- a) Med odmori
- b) Doma v popoldanskem času
- c) Zvečer v družbi
- d) _____

11. Ti je težko zdržati brez cigarete v prostorih (na primer v cerkvi, knjižnici, kino dvorani itd.), kjer ne smeš kaditi?

- a) da
- b) ne

12. Ali zase misliš da si odvisen od nikotina?

- a) Ne
- b) Da

13. Ali je mogoče novi zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov vplival na tvoj odnos do cigaret?

- a) Da
- b) Ne